

Dag Daniš: Vláda je pod tlakom, aby zverejnila zmluvy k Sputniku V. Zverejniť by sa mali všetky zmluvy na všetky vakcíny

- CZ24 News | 21. dubna 2021

SLOVENSKO: Po prezidentke Čaputovej vyzýva na zverejnenie zmluvy k Sputniku V aj ministerka spravodlivosti. Logicky. Prezidentský palác a Mária Kolíková zvyknú pri mnohých témach vystupovať spoločne.

Ich návrh môžeme privítať. Ruské vakcíny sa objednávali chaoticky, bez súhlasu veľkej časti vlády a verejnosť – odborná aj laická – má právo vedieť, čo je v podmienkach kontraktu. Najmä pri vakcíne, ktorá stále nie je schválená ani na európskej, ani na národnej úrovni.

V rézii Matoviča

Zverejnenie zmluvy pri ruskom Sputniku by mohlo byť pomerne jednoduché. Kontrakt nešiel cez EÚ, vybavil sa priamo na linke Bratislava – Moskva. Po súhlase výrobcu by mohli byť zverejnené aspoň časti zmluvy, ako je to bežné aj pri iných, menej dôležitých obchodoch štátu (ktoré sa netýkajú zdravia stoviek tisíc ľudí).

Ďalším dobrým dôvodom pre zverejnenie zmluvy je fakt, že ani Igor Matovič, ktorý vybavoval obchod, nevedel, čo v nej je. Tento typ záhad je pri látkach, určených na hromadné očkovanie, neprijateľný.

Na druhej strane: zverejnenie zmluvy by nemalo byť súčasťou kampane proti Sputniku, ale len súčasťou informácií o vakcíne. Vo všeobecnosti (globálne) by malo platiť jednoduché pravidlo: čím viac vakcín bude dostupných pre záujemcov o očkovanie, tým lepšie. Aj pre vlády, ktoré sú objednávatelmi. Aj pre spotrebiteľov, ktorí idú s kožou na trh.

Totíž: závislosť vlády od úzkej skupiny dodávateľov je vždy riskantné. Pri vyjednávaní o podmienkach obchodu to dáva veľkú moc dodávateľovi. A zužuje to manévrovací priestor pre vládu.

Aj Únia má tajomstvá

Tým sa dostávame k jadru veci. K požiadavke, aby sa zverejnila nielen zmluvná dokumentácia pri Sputniku, ale pri všetkých vakcínach, ktoré sú určené na masové očkovanie.

Konkrétne: zmluvy a dokumenty by mali byť verejne dostupné aj pri výrobcach ako Pfizer či AstraZeneca. A nielen tie rámcové z minulého roka, cez ktoré si EÚ predbežne rezervovala milióny vakcín. Zverejniť by sa mali aj vykonávacie zmluvy (konkrétne kontrakty). Hlavne zmluvné podmienky, ktoré sa týkajú citlivých otázok, ako je ručenie za bezpečnosť vakcín.

Západní výrobcovia minulý rok využili svoje dominantné postavenie na to, aby si presadili tvrdé podmienky, ktoré sú sporné. Napríklad dotlačili Úniu k tomu, aby akceptovala, že za nežiaduce účinky a prípadné škody nebude zodpovedať výrobca vakcín, ale odberateľ. Teda Únia, resp. jej členské štáty.

Zdôvodnilo sa to tým, že pre časovú tieseň nebolo možné vykonať štandardné testovanie bezpečnosti vakcín, ktoré trvá roky. A Únia ich nemohla schváliť na riadne používanie, ale len na podmienené (v núdzovom režime).

Ako poznamenal člen vedenia AstraZeneca: „Toto je unikátna situácia, kde ako spoločnosť nemôžeme niesť riziko, ak o štyri roky vakcína ukáže vedľajšie účinky“.

V zmluvách pre členské štáty Únie sú preto klauzuly, podľa ktorých náklady na prípadné žaloby proti výrobcovi preplatí štát.

Tma a svetlo

O týchto sporných dohodách však veľa nevieme. Rámcové zmluvy z roku 2020 buď neboli zverejnené (ak to výrobca nedovolil), alebo boli zverejnené len menej podstatné časti.

Pokiaľ ide o kľúčové zmluvné podmienky (ceny a poplatky, povinnosti výrobcu, povinnosti kupujúceho), tam je situácia tiež neprehľadná. Tieto časti zmlúv sú utajené. Zástupcovia odberateľa, povedzme slovenského ministerstva, mohli do zmlúv nahliadnuť, no s podmienkou zachovania mlčanlivosti.

Inak povedané: nevieme, čo presne je v obchodných kontraktoch, ktoré vybavila Únia. A zopár ľudí to vie, no tí o tom nesmú informovať.

Táto vec by sa mala pod tlakom verejnosti dodatočne otvoriť. Na národnej a, samozrejme, aj na európskej úrovni. Ak za vakcíny „ručia“ len štáty, teda daňoví poplatníci (lebo výrobcovia si to tak presadili), potom by bolo slušné, ak by sme vedeli podrobnosti.

Mimochodom, západní výrobcovia si nepretlačili svoje podmienky všade rovnako. Ručenie za svoje vakcíny presunuli na vlády hlavne v Spojených štátoch, Kanade, Spojenom kráľovstve a krajinách EÚ. Inde sa tvrdo vyjednáva, lebo miestne úrady odmietajú takto nastavené zmluvné podmienky a obzerajú sa aj po iných dodávateľoch.

Príkladom je India, ktorá je otvorená všetkým výrobcovi vakcín – západným, čínskym, ruskému... A ešte pracuje aj na výrobe vlastnej očkovacej látky.

Naopak, Únia, ktorá sa pôvodne zamerala len na západnú ponuku, musela bez výhrad prijať pravidlá hry výrobcov.

Tie by sa mali zmeniť. Od jednostranného „ručenia“ vládami k vyváženému modelu s účasťou výrobcu. Alebo by sa mohli aspoň priznať. Zverejnením toho, čo sa tak trochu zakrývalo. Pre istotu...

Autor: Dag Daniš

Zdroj: <https://www.postoj.sk/>